

Černý bez - *Sambucus nigra* čeleď: *Caprifoliaceae*

Původ: Rod *Sambucus* je poměrně široký a jeho druhy jsou rozšířeny od mírných až po tropické oblasti světa. Za původní oblasti výskytu je považována Evropa a Kavkaz. Je rozšířen po celé Evropě, od nížinných až do horských poloh.

Popis: Je to rychle rostoucí, bohatě rozvětvený keř. Na výhonech se vyskytují výrazné lenticely a výhony jsou uvnitř vyplněné bílou dřevinou. Listy lichozpeřené. Květy jsou drobné, bílé seřazené v plochých chocholících, intenzivně voní. Doba kvetení začíná koncem května. Plodem je černá peckovička, lesklá s intenzivně barvivou tmavě fialovou šťávou. Celá rostlina má charakteristické aroma. Peckovičky obsahují zpravidla tři semena. Černý má vysoký stupeň samosprašnosti.

Požadavky na stanoviště: Vyhovují mu vlhčí, humózní půdy. Příznivě reaguje na dobré zásobení dusíkem. Bez je schopen se přizpůsobit širokému spektru půdního a krajinného prostředí. Je používán při rekultivacích a roste i na nejchudších plochách. Je to rostlina světlomilná. Pěstování je možné od nížin až po vysoké polohy. Pro výsadby je možné využít i svahy bez zvláštních úprav.

Pěstování: Při plantážnickém způsobu se bez pěstuje ve formě nízkých tvarů s výškou kmínku 1,2m. Spon se pohybuje v rozmezí od 3,5-4m x 5-6m. Zapěstovává se kulovitá korunka s krátkými kosterními větvemi. Řezem se každoročně obnovuje plodné dřevě. Rostliny se udržují ve výšce 2-3m. Po sklizni se odstraňují odplozené, dvouleté větve. Výhony vyrůstající z půdy a na kmeni je nutné v průběhu vegetace odstraňovat. Meziřadí bývá udržováno pravidelně sežinaným zatravněním. Kultura se každoročně přihnojuje vícesložkovými hnojivy a vyššími dávkami dusíkatých hnojiv. Bez nemá zvláštní nároky na ochranu před chorobami a škůdci.

V přírodních podmínkách se bez rozmnožuje generativně. Při pěstování se množí pomocí řízků o délce 20cm, které se odebírají z vyzrálých letorostů v říjnu. Dobrá ujímatelnost je dosahována i z letních řízků.

výsadba černého bezu v Rakousku

Sklizení a využití: Plody se sklízí v plné zralosti, nesmí být přezrálé. Zralost začíná v polovině září. Průměrný výnos z jednoho keře může být až 20 kg plodů. Kultura bezu je náročná na sklizeň, přepravu a uskladnění plodů. Obsah kyselin v plodech je nízký a plody jsou náchylnější k plesnivění.

Tradiční využití skýtají i květy, které se sklízí v začátku květu. Květy se mohou sušit nebo využít pro přípravu nápojů.

chocholík květů černého bezu

hrozen přezrálých peckoviček